

Katecheze _Ježíš Kristus, jednorozený Syn Boží

Dnes se budeme zabývat prvním výrokem kréda, který se týká Ježíše Krista. Zaměříme se na jeho božství. Právě víra v Božího Syna je kamenem úrazu, ale i oním nárožním, tedy nejdůležitějším kvádrem, celého evangelia. Opravdový křesťan je ten, který v Ježíši Kristu vidí druhou osobu Svaté Trojice, tedy Božího Syna.

Prorok?

Nekřesťané se donekonečna ptají, proč nemůžeme Ježíše nechat prostě jen prorokem. Proč tak moc bazírujeme na tom, že byl Božím synem. Vždyť kdyby byl prostě jen nějakým duchovním učitelem – něco jako Buddha – svět by přijímal křesťanství mnohem snadněji.

Většina lidí se shodne na tom, že byl Ježíš velmi moudrý a učený muž, který si přál lepší svět, a tak kázal o tom, jak nějakého toho zlepšení dosáhnout. Psychologové dokonce tvrdí, že zásady Evangelia mají úžasný terapeutický účinek a prohlašují Ježíše za zdatného psychologa. Obdivují ho filosofové, následují ho všemožní idealisté a snílkové, ale všechn tento obdiv většinou zůstává jen na té úrovni lidské. Většina lidí si vůbec neuvědomuje, že tohle všechno je sice skvělé a obdivuhodné, ovšem ani zdaleka to nedosahuje onoho skutečného Ježíšova významu – tedy toho, že sám Bůh zemřel za nás hříšníky.

Odmítání božství

Když jsem byla nevěřící, měla jsem samozřejmě přesně s touto vírou problém. Měla jsem dojem, že křesťané až fanaticky opakují, jak je Ježíš Vykupitel a Spasitel a jak na sebe vzal hříchy, dokonce se prý obětoval i za mě, přestože já jako nevěřící člověk jsem se o nic takového přece neprosila. Navíc jsem neměla ani tušení, jaké mé hříchy na sebe vzal, vždyť jsem žila jako každý normální člověk – nikoho jsem nezabila, neokradla a snažila jsem se ke všem chovat mile a vstřícně.

Prostě mi to celé přišlo jako nějaká pohádka, které jsem rozhodně nemínila věřit. Představa Ježíše jako Božího Syna ve mně vyvolávala obraz antického Olympu s mnoha různými bohy, kteří mezi sebou uzavírají manželství a přivádějí na svět své potomky. Dost často jsem se proto všech těch křesťanů ptala, která z bohyní je tedy Ježíšova maminka.

Navíc jsem argumentovala, že sám Ježíš se za Boha nikdy neprohlásil! Všechny zmínky v evangeliu jsou naprosto neprůkazné. A opravdu jsou. Ovšem jednu, do očí bijící, jsem neviděla. Ježíš o sobě sice nikde neprohlásil „Jsem Boží Syn“, ale židovská velerada ho za to přece odsoudila. Odsoudila ho za rouhání, za to, že se stavěl na roveň Bohu. Ježíš přece v evangeliu odpouští hříchy a něco takového dokáže jen Bůh.

V posledních letech se ožívají dávné heretické směry, které tvrdily, že Ježíš byl pouze vyvoleným člověkem, že žil normální rodinný život po boku s Máří Magdalénou a že dodnes jsou mezi lidmi jejich potomci. Tyhle teorie samozřejmě Ježíšovi naprosto upírají božskou přirozenost a jsou dnes velmi oblíbené a přijímané širokou veřejností. A bohužel někdy i křesťany.

Dokonce i někteří katolíci se ptají: „A proč by to tak vlastně nemohlo být? Vždyť stejně nikdo neví, jak to bylo.“

To je asi pravda. Nevíme. Bez víry totiž tohle téma vyřešit nedokážeme, protože nemáme žádný exaktní důkaz o Ježíšově božství, stejně jako zastánci opačných teorií nemají zase důkaz, který by podpořil je.

Proč musí být Ježíš Bohem?

Víra v Kristovo božství je ale tou nejpodstatnější vírou křesťanství. Kdyby byl Ježíš pouhým člověkem, nikdy by jeho oběť nemohla přinést vykoupení celého lidstva a celého stvoření. Vždyť v dějinách už zemřelo tolik lidí za nějakou vznešenou věc a nikdo z nich po sobě nezanechal takové dědictví jako Ježíš Kristus. A nikdo z nich, ať třeba trpěl sebevíc, nemohl smýt hříchy světa, protože to není v lidské moci.

Hřích je urážka Boha a žádný lidský čin ho nemůže napravit. Jednou jsem četla od kardinála Špidlíka zajímavou kapitolu o vykoupení hříchů a on tam psal, že pokud ublížíme dítěti a omluvíme se, je to smazáno. Pokud ublížíme dospělému, omluvíme se a požádáme o odpuštění, zřejmě toho odpuštění docela snadno dojdeme. Pokud ale urazíme někoho velmi významného, bude ten hřích daleko větší a budeme ho jen velmi těžko napravovat. A co teprve ve chvíli, kdy urazíme Boha? Nerada používám výraz „urazit Boha“, protože to vnímám spíš tak, že mu svým hříchem ublížíme, že ho zklameme. Každopádně když se dopustíme prohřešku proti někomu, kdo je tak nekonečně vznešený a mocný, jako je Bůh, není v lidských silách takový čin vzít zpět. Omluva nestačí. V podstatě nemohu ani podstoupit trest za to, že jsem ublížila takové bytosti, jako je Bůh. Kdyby měl být trest spravedlivý, musel by mě zničit.

A proto přichází někdo, kdo je roven Bohu, kdo je stejné podstaty a přirozenosti, kdo je milovaným a jediným Synem Božím. Jen ten může přijít za Otcem a prosit za mě, podstoupit trest, který měl připadnout mě. Mé lidské síly jsou omezené a nezmůžou nic, ale Boží Syn tohle všechno udělat může.

Proto je také evangelium radostnou zvěstí. Vždyť stěžejní zprávou je, že se už nemusíme rmoutit a bát se trestů, protože sám Boží Syn se za nás z lásky k nám obětoval. Když o tom tak člověk přemýšlí, musí se přece neustále radovat, protože má na své straně Krista, nejmocnější a nejlaskavější bytost ve vesmíru. Když už za nás dal život, můžeme si být jisti, že nám dá cokoli menšího, budeme-li ho prosit a bude-li to k našemu užítku.

Proč se Bůh stal člověkem?

Přemýšlela jsem, proč je tak těžké věřit tomu, že Ježíš je Božím Synem. Zřejmě je to tím, že je pro nás tato pravda naprosto nepředstavitelná. Věřit v nějakého nekonkrétního Boha, který třeba i nějak zasahuje do našich životů, odpovídá na modlitby a stvořil svět...to ještě dokážeme. Problém ale nastává, když začneme uvažovat o tom, že se tento neuchopitelný Bůh kdesi v oblacích stal člověkem a chodil po této zemi.

Katechismus uvádí hned čtyři důvody, proč se – řečeno slovy apoštola Jana – ono božské Slovo stalo tělem.

- aby nás spasilo tím, že nás smíří s Bohem – to je to, o čem jsem mluvila před chvílí. Každý náš hřích Boha rozhněvá, urazí či ho zraní... Aby nám tyto chyby mohly být odpuštěny, musel se stát Boží Syn člověkem a jako člověk trpět a zemřít. Proč to tak muselo být, samozřejmě nevíme. Někdy si klademe otázky, zda se Bůh nemohl usmířit nějakým příjemnějším nebo jednodušším způsobem. Copak za nás Boží Syn nemohl třeba jen prosit? Tohle ale není naše věc. Věříme přece v moudrost Boží a s pokorou a důvěrou, můžeme proto věřit, že všechno, co se Ježíšovi stalo, bylo nutné.
- druhým důvodem, proč se Boží syn stal člověkem je, abychom tak poznali Boží lásku. Jistě! Jeho oběť je pro nás jasným důkazem toho, jak moc nás Bůh miluje. Dokonce

nechal svého Syna trpět, jen abychom měli naději na spásu a mohli se s ním nakonec setkat.

- třetím důvodem je, že Boží syn nám má být vzorem svatosti. To je onen pohled, který Ježíše vnímá jako moudrého učitele ctnosti a duchovního vůdce. Evangelia nám ukazují, jak se chovat, kudy jít, co je důležité a co ne. Na osobě Ježíše Krista je nám jasně ukázáno, jak máme žít, abychom se stali svatými a mohli po odchodu z tohoto světa být s Bohem.
- posledním důvodem je, že Slovo se stalo tělem, abychom měli účast na božské přirozenosti. Souvisí to trochu s předešlým bodem. Boží syn se stal člověkem proto, abychom se my lidé mohli stát Božími dětmi. Svätý Tomáš Akvinský, učitel církve k tomu doslova říká: „Jednorozený Boží Syn, chtěje nás učinit účastnými na svém božství, vzal na sebe naši přirozenost, aby, když se stal člověkem, učinil z lidí bohy.“

Pravý Bůh a pravý člověk

Věříme tedy, že se Bůh stal člověkem. Ovšem to neznamená, že by přestal být Bohem. Kdyby se totiž stal JEN člověkem, neměl by tu moc vykoupit naše hříchy. Byl by potom úplně stejný jako my. Ovšem Boží Syn, i když se stal v Ježíši Kristu člověkem, nepřestal být ani pravým Bohem.

O tom, jakým způsobem je Kristus zároveň úplný člověk i úplný Bůh, se vedly letité spory. Monofyzité zastávali názor, že lidská přirozenost v Ježíši Kristu neexistovala a že se rozplynula v jeho božství. Adopciáni zase věřili, že Ježíš byl člověkem a Bůh ho za svého syna pouze adoptoval. V průběhu prvních staletí bylo těch názorů mnoho a většinou si různě odporovaly. Proto se také musely scházet všemožné koncily, aby po poradách a detailních studiích rozhodly, jak to všechno bylo. Na prvních koncilech – tedy v Niceji a Cařihradě – odtud také název našeho vyznání víry Nicejsko-cařihradské, se hledala dopověď na to, zda je Boží Syn podřízený Bohu Otci. Tento názor zastávali ariáni, ale závěry těchto dvou koncilů ho ve 4. století odmítly. Když se tedy došlo k poznání, že Bůh Otec, Syn i Duch svätý jsou stejné podstaty a nikdo není nikomu podřízený ani tím druhým stvořený, řešil se právě problém christologický – tedy otázka, jak je v Ježíši Kristu uspořádána božská a lidská podstata.

Líbí se mi jeden z výroků, které zazněly na Chalcedonském koncilu v roce 451. Papež Lev I. tvrdil, že božská a lidská přirozenost v Kristu působily současně a dodal: „Ježíš jako člověk cítil hlad a jako Bůh nasýtil pět tisíc lidí. Jako člověk plakal pro svého přítele Lazara a jako Bůh ho vzkřísil z mrtvých.“